

تاریخ شفاهی زندگی و مبارزات شهید صادق امانی

www.ketab.ir

سرشناسه:
عنوان و نام پدیدآور:

مشخصات نشر:
مشخصات ظاهری:

فروست:
شابک:

وضعیت فهرست‌نویسی:
یادداشت:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

شناسه افزوده:

شناسه افزوده:

رده‌بندی کنگره:

رده‌بندی دیویی:

شماره کتابشناسی ملی:

عزیزی، امین، ۱۳۵۹-

تاریخ شفاهی زندگی و مبارزات شهید صادق /

تألیف: امین عزیزی، مجتبی سلطانی احمدی

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۹۲.

۳۸۴ ص.

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۹۲. تاریخ شفاهی؛ ۳۵.

۷-۶۹۹-۴۱۹-۹۶۴-۹۷۸-۱۴۰۰۰ ریال

فیفا

کتابنامه به صورت زیرنویس.

امانی، صادق، ۱۳۰۹-۱۳۴۴.

ایران - تاریخ - پهلوی، ۱۳۲۰-۱۳۵۷

ایران - تاریخ - پهلوی، ۱۳۲۰-۱۳۵۷ - جنبشها و قیامها

سلطانی احمدی، مجتبی، ۱۳۵۹-

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

DSR ۱۵۳۴/۵ الف ۸ ع ۴ ۱۳۹۲

۹۵۵/۰۸۲۴۰۹۲

۳۴۲۶۶۹۵

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات

عنوان: تاریخ مفاهیم زندگی و مبارزات شهید صادق امانی

تألیف: امیر عزیزی - مجتبی سلطانی احمدی

مجموعه: چاپ اول، زمستان ۱۳۹۲

شماره: ۱۰۰ قیمت: ۱۴۰۰۰ تومان

حروفچینی و لیتوگرافی: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

چاپ و صحافی: چاپخانه مرکز اسناد انقلاب اسلامی

شابک: ۹۷۸-۶۰۴-۱۹-۶۶۷-۷

ISBN 978-604-419-699-7

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است.

نشانی: تهران، خیابان شریعتی، نرسیده به میدان قدس، روبه‌رو چاپخانه پرین اسدی، پلاک ۱۹۵۴،

مرکز اسناد انقلاب اسلامی. صندوق پستی ۱۹۳۹۵/۳۸۹۶ تلفن: ۲۲۱۱۱۹۴ فکس: ۲۲۲۱۱۱۷۴

www.irfdc.ir

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه
۱۳	پیشگفتار
	فصل اول
۱۹	پیشینه‌ی خانوادگی - خانوادگی اجتماعی صادق امانی
۲۱	پیشینه‌ی اجتماعی - اجتماعی
۳۳	دوران کودکی اجتماعی
۳۶	تحصیلات
۳۷	خاستگاه و پایگاه اجتماعی
	اوضاع سیاسی - اجتماعی ایران از بهرین ۱۳۲۰ تا کودتای ۲۸ مرداد
۴۱	دوران نوجوانی امانی
۴۶	جامعه‌ی تعلیمات اسلامی

فصل دوم:

۵۱	فعالیت‌های سیاسی - مذهبی صادق امانی در دهه‌های ۱۳۲۰ و ۱۳۳۰
۵۳	فدائیان اسلام
۵۷	گروه شیعیان
۷۷	اوضاع سیاسی - اجتماعی ایران از کودتای ۲۸ مرداد تا اوایل دهه ۱۳۴۰ش
۸۰	امانی و هیئت مسجد شیخ علی
۱۰۷	ازدواج

فصل سوم:

۱۱۱.....	امانی و آغاز نهضت امام خمینی (ره)
۱۱۳.....	اوضاع سیاسی ایران در اوایل دهه‌ی چهل (۱۳۴۰ تا اواخر سال ۱۳۴۳ش)
۱۱۶.....	امانی و نهضت امام خمینی (ره)
۱۱۸.....	سفر به مکه و عتبات عالیات
۱۲۰.....	لایحه‌ی انجمن‌های ایالتی و ولایتی
۱۳۴.....	امانی و لوائح ششگانه (انقلاب سفید)
۱۴۳.....	سازمان‌های مؤتلفه‌ی اسلامی، سازمان و تشکیلات
۱۵۲.....	تظاهرات عاشورای ۴۲
۱۶۴.....	فرمان ۱۵ مرداد
۱۷۸.....	کاپیتولاسیون
۱۸۱.....	رهبری جنبش سلبی - مؤتلفه

فصل چهارم:

۲۰۱.....	از ترور تا شهادت
۲۰۳.....	زمینه‌ی انجام ترور منصور
۲۱۰.....	ترور منصور (عملیات بدر)
۲۱۵.....	نقش امانی در ترور منصور
۲۲۰.....	دیدگاه امام خمینی (ره) درباره‌ی ترور
۲۲۳.....	دستگیری
۲۳۷.....	دادگاه و محاکمه‌ی اعضای مؤتلفه
۲۶۵.....	شهادت

فصل پنجم:

۲۸۵.....	فعالیت‌های فکری و فرهنگی و ویژگی‌های شخصیتی امانی
----------	---

آثار و تألیفات	۲۸۷
اشعار	۲۸۷
فهرست موضوعی قرآن	۲۹۲
جزوه‌ی اثبات خدا	۲۹۴
ویژگی‌های اخلاقی و خصوصیات رفتاری صادق امانی	۳۰۲
نتیجه	۳۱۵
گاهشمار	۳۱۹
سناد ضاویر	۳۲۱
فهرست موضوعی اسناد	۳۲۳
کتابنامه	۳۵۷

مقدمه

با شروع نهضت اسلامی مردم ایران به رهبری امام خمینی (ره) در اوایل دهه‌ی ۱۳۴۰ ش و مبارزه‌ی ایشان بر ضد رژیم پهلوی، عده‌ای از نیروها و شخصیت‌های متدین و وارسته که برخی از آنها سابقه‌ی فعالیت‌های سیاسی، اجتماعی و سیاسی را در کارنامه‌ی خود داشتند، با قبول مرجعیت دینی و سیاسی امام خمینی به او پیوستند و جزء نیروهای مبارز و فعال نهضت و انقلاب درآمدند. اینان با مجاهدت تلاش‌های خستگی‌ناپذیر نقش مهمی در سازماندهی و مدیریت و تربیت اخلاقی و عقیدتی نیروهای انقلابی و انسجام آنها ایفا نمودند و در نهایت بر سر اهداف خود جان باختند.

یکی از این شخصیت‌ها که نقش مهم و چگونگی در نهضت امام خمینی (ره) دارد صادق امانی است. امانی در دوره‌ی جوانی با سید مصطفی نواب صفوی آشنا شد و به گروه فدائیان اسلام پیوست. هرچند عضو رسمی این گروه نبود اما همکاری با این جمعیت پرداخت. او ضمن تمایل سیاسی به نواب صفوی و آیت‌الله کمری به همراهی و همکاری با جمعیت فدائیان اسلام، به همراه عده‌ای از دوستانش در گروه سید با آیت‌الله کمری و یکی از اعضای مؤسس آن بود، به فعالیت اجتماعی و فرهنگی مبادرت ورزید و با آیت‌الله کمری و امام خمینی (ره)، امانی ضمن پذیرش مرجعیت دینی و سیاسی ایشان در مسیر اهداف و سیاست‌های امام خمینی (ره) گام برداشت. در همین راستا با همراهی و همکاری عده‌ای از دوستان و همزمانش دست به تشکیل هیئت‌های مؤتلفه اسلامی زد. برجستگی چشمگیر و قابل توجه امانی آموزش تربیتی و عقیدتی اعضای جمعیت مؤتلفه بود، به‌طوری‌که عمده مسائل ایدئولوژیک و عقیدتی جمعیت مؤتلفه توسط امانی رهبری و سازمان‌دهی می‌شد.

امانی در سازمان‌دهی قیام سرنوشت‌ساز ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ به همراه دیگر اعضای مؤتلفه ایفای نقش نمود. او همچنین نقش ویژه‌ای در تشکیل شاخه‌ی نظامی مؤتلفه داشت. با توجه به همین توانایی‌ها و فعالیت‌های چشمگیر امانی بود که به جرأت می‌توان او را از طراحان اصلی عملیات ترور منصور، نخست‌وزیر وقت، در بهمن ۱۳۴۳ معرفی کرد. وی پس از واقعه‌ی ترور منصور دستگیر و بعد از سال‌ها مبارزه علیه رژیم پهلوی در سحرگاه ۲۶ خرداد ۱۳۴۴ به همراه دیگر هم‌زمانش به حکم دادگاه نظامی رژیم پهلوی به اعدام محکوم شد و به درجه‌ی پادشاه نائل گردید.

با توجه به تأثیرگذار و مؤثر صادق امانی در بنیان‌گذاری هیئت‌های مؤتلفه‌ی اسلامی و با عنایت به وارستگی اخلاقی و شخصیت خودساخته‌ی ایشان و کسب تجربیات فراوان در گروه شیعیان انقلابی، از جمله اعضای مؤتلفه - به ویژه دوستان هم‌زمین در شاخه‌ی نظامی مؤتلفه - برای اجرای اهداف و مأموریات امام خمینی (ره) این کتاب درصدد است در راستای تبیین نقش شخصیت‌ها در تاریخ مبارزه به بررسی عملکرد شهید صادق امانی در قالب تاریخ شفاهی بپردازد.

در پایان ضمن تشکر از زحمات مؤلف، از معاون محترم تاریخ شفاهی مرکز اسناد انقلاب اسلامی جناب آقای دکتر مرتضی میردار، کلاس‌ساز گروه تاریخ شفاهی آقای جواد عربانی و همچنین همکاران محترم مؤسسه‌ی فرهنگی و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی قدردانی می‌شود.

رضا اسناد انقلاب اسلامی

پایان گفت.

اصلاً در بررسی تحولات سرنوشت‌ساز تاریخی به نوک هرم و افراد برجسته و مهم یک جهش و رخسار اجتماعی و سیاسی توجه می‌کنند و لایه‌ها و اشخاص تأثیرگذار دیگر به تبع این نگاه حاشیه قرار می‌گیرند. اگر بپذیریم که نگاه مقتدر و تک‌جانبه در جای خود می‌تواند منطقی باشد، به حتم همه‌ی حق مطلب نیست. از این رو می‌توان با ساختارشکنی، به قاعده و حاشیه‌ی تحولات سیاسی و اجتماعی هم نگریست، آنگاه منظر جدیدی از نقش افراد و لایه‌های تأثیرگذار در روند حوادث تاریخی ترسیم می‌شود. یکی از افرادی که از میان لایه‌های سخت و قاعده‌ی هر جامعه‌ای در تاریخ معاصر ایران برخاست و همراه روح کلی جامعه بالید و توانست با خودسازی‌های دینی و تربیتی و آموزش جوانان متدین و تزریق آن به نهضت امام خمینی و تحمل سال‌ها مبارزه و در نهایت شهادت، نقش چشمگیری در شکل‌گیری و تداوم نهضت امام خمینی در روزگار انقلاب اسلامی ایفا کند، صادق امانی است.

صادق امانی از جمله نیروهای متدین و وارسته‌ای بود که از همان دوران نوجوانی ضمن فعالیت در بازار تهران و اشتغال به کسب و کار، به تعلیم و تربیت دینی و اخلاق نیز همت گماشت که از جمله می‌توان به شرکت در کلاس‌های جامع‌ی تعلیمات دینی اشاره کرد که در همان اوایل دهه‌ی ۱۳۲۰ ش توسط شیخ عباسعلی اسلامی بنیان گذاشته شد. امانی در دوره‌ی جوانی با افکار سید مجتبی میرلوحی (نواب صفوی) آشنا شد و به گروه فدائیان اسلام علاقه‌مند گردید و در جلسات آنان شرکت می‌کرد. او ضمن تمایل سیاسی به نواب صفوی و آیت‌الله کاشانی به موازات همراهی و همکاری فرهنگی با جمعیت فدائیان اسلام و همراهی در نهضت ملی‌شدن صنعت نفت، همگام با عده‌ای از دوستانش به فعالیت در گروه

شیعیان که خود یکی از اعضای مؤسس آن بود، همت گماشت. وی گروه شیعیان را برای هدایت امور تبلیغی، ارشادی و اجتماعی - اسلامی و فعالیت اجتماعی و فرهنگی تأسیس کرد. این مسئله نشان از قرابت فکری امانی با آیت‌الله کاشانی و نواب صفوی و تبعیت از نظرات مرجع برجسته‌ی زمان یعنی آیت‌الله بروجردی - که بیشتر معتقد به فعالیت‌های فکری و فرهنگی بود - می‌باشد.

بدین‌سان امانی به دلیل اختلاف فکری با سرپرست «گروه شیعیان» همراه عده‌ای دیگر، از این جمعیت کناره گرفت. اما او از پای ننشست، به‌طوری‌که با کمک و همراهی عده‌ای از دوستان و هم‌فکرانش، گروه شیعیان، هیئت مسجد شیخ علی را بنیان نهاد و فعالیت‌های سیاسی و مذهبی خود را ادامه داد. بدین‌سان این مسجد پایگاهی برای تربیت نیروهای انقلابی و متدین شد. هیئت مسجد شیخ علی که تحت رهبری و نظارت حاج صادق امانی فعالیت می‌کرد، یکی از هیئت‌های تشکیل‌دهنده‌ی هیئت‌های مؤتلفه‌ی اسلامی در اوایل سال ۱۳۴۲ ش بود.

با شروع نهضت اسلامی به رهبری امام خمینی (ره) در اوایل دهه‌ی ۱۳۴۰ ش و مبارزه‌ی ایشان با رژیم پهلوی، عده‌ای از نیروهای جمعیت‌های متدین و وارسته که برخی از آنها حتی سابقه‌ی فعالیت‌های سیاسی و اجتماعی را در کانون‌های خود داشتند، با قبول مرجعیت دینی و سیاسی امام خمینی به او پیوستند و جزء جریان مبارز و فعال نهضت و انقلاب درآمدند. اینان با مجاهدت و تلاش‌های خستگی‌ناپذیر نه تنها مهمل در سازماندهی و مدیریت و تربیت اخلاقی و عقیدتی نیروهای انقلابی و انسجام آنها سازمان‌دهی و در نهایت بر سر اهداف خود جان باختند. صادق امانی نیز یکی از این افراد است.

بعد از درگذشت آیت‌الله بروجردی و حضور جدی امام خمینی در مسکن مبارزات سیاسی - اجتماعی و بازشدن باب جدیدی در مسیر فعالیت‌های مبارزان، امانی هم فعالیت سیاسی خود را دوباره از سر گرفت. صادق امانی از آغازین روزهای حرکت امام در مخالفت با لایحه‌ی انجمن‌های ایالتی و ولایتی، با کوله‌باری از تجربه‌ی مبارزاتی - همکاری با فدائیان اسلام در بحبوحه‌ی نهضت ملی‌شدن صنعت نفت و تحت تأثیر ویژگی‌های شخصیتی و اخلاقی تأثیرگذار نواب صفوی، رهبر فدائیان اسلام و آیت‌الله کاشانی (رهبر مذهبی جریان

ملی شدن صنعت نفت) - پشت سر امام خمینی قرار گرفت. او ارتباط عمیقی با امام داشت و به تبعیت از معظم له برای الغای تصویب نامه‌ی انجمن های ایالتی و ولایتی تلاش فراوانی نمود.

هیئت های مؤتلفه‌ی اسلامی از جمله تشکلهای مذهبی است که با آغاز نهضت امام خمینی فعالیت خود را شروع کرد. به ادعای سران این جمعیت، رهبر انقلاب بر وحدت هیئت های مذهبی تشکیل دهنده‌ی این جمعیت تأکید داشت. امانی از جمله بنیان گذاران این جمعیت بود که برجستگی خاصی نسبت به همسلکان خود داشت. به طوری که در تبلیغات راه پیمایی روز عاشورا (۱۳ خرداد) نقش چشمگیری ایفا کرد و اشعاری که در این روز سر داده می شد، بیشتر برگرفته‌ی وی بود. در قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ ش با نظارت و مدیریت حوزه های ده نفره مؤتلفه، شایستگی به ایفای نقش پرداخت. همچنین پس از سرکوب خونین قیام ۱۵ خرداد تأکید او بر ترکیه، که رژیم شاه گمان می برد تمامی موانع را از سر راه خود کنار زده است و هیچ کس را برای مقابله با او نیست، صادق امانی و برخی از همزمانش با تشکیل شاخه‌ی نظری، سیاسی، تربیت اخلاقی، دینی و عقیدتی و آموزش نظامی اعضای شاخه‌ی نظامی مؤتلفه، از جمله دولت مرد نزدیک به آمریکا یعنی حسنعلی منصور، را از میان برداشتند. در نتیجه مشارالیه پس از مدتی به ترور منصور دستگیر و بعد از سال ها مبارزه علیه رژیم پهلوی در سحرگاه ۲۶ خرداد ۱۳۵۷ ش به همراه سه همزمش به حکم دادگاه نظامی رژیم پهلوی به اعدام محکوم شد و به جهت بهادیت نائل گردید و چند تن دیگر از همزمانش به زندان های طویل المدت محکوم شدند.

با توجه به اهمیت و نقش صادق امانی در تربیت کادرهای مبارز و متدین و به کارگیری آنان در روند نهضت اسلامی و پیروزی انقلاب و با عنایت به فقدان یک پرونده مستقل و کامل در این زمینه، این پژوهش درصدد است در راستای تبیین نقش شهیدان در تاریخ انقلاب با رهیافتی جدید به بررسی محیط و زمانه‌ی صادق امانی، پایگاه اجتماعی و فعالیت های تشکیلاتی وی در پیوند با انقلاب اسلامی و امام خمینی بپردازد.

این پژوهش در پنج فصل تنظیم شده است: در فصل اول، به پیشینه‌ی خانوادگی و اوضاع سیاسی، اجتماعی و اقتصادی دوران تولد و پرورش امانی و همچنین پایگاه و خاستگاه

اجتماعی و اقتصادی او پرداخته شده است. در این فصل به طور کلی اوضاع اجتماعی و سیاسی ایران از میانه‌ی دهه‌ی ۱۳۲۰ تا کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ ش بررسی شده و چگونگی تشکیل جامعه‌ی تعلیمات اسلامی و نقش و اقدامات امانی در این جامعه مورد بررسی قرار گرفته است.

در فصل دوم فعالیت‌ها و عملکرد صادق امانی از تشکیل فدائیان اسلام تا آغاز نهضت امام خمینی بررسی شده است. به علاوه به چگونگی تشکیل جمعیت فدائیان اسلام و نحوه‌ی همکاری امانی با این جمعیت، چگونگی تشکیل گروه سیاسی مذهبی شیعیان توسط امانی و دیگر هم‌رزنان نیز پرداخته شده است. در این فصل شرح داده شده که امانی ضمن همکاری با فدائیان اسلام دست به تشکیل گروه مستقل دیگر با نام «شیعیان» زد، لذا اقدامات و عملکرد شهید صادق امانی در گروه شیعیان و چگونگی انشعاب وی و عده‌ای از دوستانش از این گروه نیز بررسی شده است. اوضاع سیاسی - اجتماعی ایران بعد از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ ش و فعالیت‌های مذهبی و فرهنگی صادق امانی در طی سال‌های ۱۳۳۱ تا ۱۳۴۰ ش از مباحث دیگر این فصل است. در این فصل از فعالیت‌های فرهنگی و مذهبی امانی در هیئت مسجد شیخ علی و تربیت و آموزش روحانیون مذهبی توسط وی بحث شده است.

فصل سوم، به اوضاع سیاسی ایران در سال‌های اولیه‌ی دهه‌ی ۱۳۴۰ ش و آغاز نهضت امام خمینی و پذیرش مرجعیت ایشان توسط امانی و ایران و او به نهضت امام، سفر زیارتی صادق امانی به حج و عتبات عالیات در همین برهه‌ی زمانی، نقش امانی و هیئت مسجد شیخ علی در مخالفت با تصویب‌نامه‌ی انجمن‌های ایالتی و ولایتی و انقلاب سفید شاه، حمله‌ی رژیم به مدرسه‌ی فیضیه و حضور امانی در آن واقعه می‌پردازد. همچنین تشکیلات و سازمان هیئت‌های مؤتلفه و نقش امانی در تظاهرات عاشورای ۱۴۲۲ هجری قمری ۱۵ خرداد و پنخس اعلامیه‌ی کاپیتولاسیون، تبعید امام به ترکیه و تشکیل شاخه‌ی نظامی هیئت‌های مؤتلفه از دیگر مباحث این فصل است.

فصل چهارم این پژوهش به زمینه‌های ترور منصور و تلاش‌های امانی برای اخذ فتوای شرعی ترور منصور، انجام عملیات بدر و ترور منصور و نقش صادق امانی در این زمینه، دیدگاه امام خمینی درباره‌ی ترور، دستگیری، بازجویی و محاکمه‌ی امانی و دیگر هم‌رزمانش

و در نهایت شهادت آنان می‌پردازد.

در فصل پنجم و پایانی، به آثار و تألیفات امانی و همچنین برخی از ویژگی‌های رفتاری و شخصیتی وی پرداخته شده است. در پایان هم نتیجه‌ی این پژوهش آمده است.

برای تدوین این پژوهش سعی شد که غیر از منابع کتابخانه‌ای از منابع آرشیوی و اسنادی هم استفاده شود. از برخی اسناد و خاطراتی که در آرشیو مرکز اسناد انقلاب اسلامی موجود بود به سبب برای بخش‌هایی از پژوهش بهره گرفته شده است.

برای نگارش این اثر از منابع کتابخانه‌ای و آرشیوی بهره برده شده است، اما اطلاعاتی که با مصاحبه به دست آمده، نسبت به اطلاعات دیگر منابع، مستندتر، دقیق‌تر و قابل اعتمادتر است؛ چرا که روایت شفاهی، اساس تاریخ‌نگاری است. رخدادهایی که راوی به زمان آن بسیار نزدیک بوده یا در صحنه و حاشیه‌ی آن قرار داشته است. از اهمیت مضاعفی برخوردار است. هرچند باید در استفاده از این اطلاعات دقت نمود و به اصطلاح هم به نقد راوی و هم روایت پرداخت.

هرچند این اثر در قالب تاریخ شفاهی نگارش درآمده است، اما نگارندگان سعی کرده‌اند تا حد ممکن به تحلیل برخی روایات و کنش‌های صادق امانی در فعالیت‌های سیاسی و مبارزاتی نیز بپردازند، لذا می‌توان این اثر را تاریخ شفاهی توصیفی - تحلیلی به شمار آورد.

با توجه به اهمیت تاریخ شفاهی در ضبط و ثبت و ارزش رویدادهای تاریخی، برای علمی‌تر شدن کار و پرکردن خلأها و ابهامات موجود در زمینه فعالیت‌های مبارزاتی صادق امانی، با خانواده و تعدادی از هم‌زمان و دوستان صادق امانی مصاحبه‌هایی انجام شد. هرچند هماهنگی برای مصاحبه با افراد و شخصیت‌های مرتبط با صادق امانی از مشکلات اصلی این پژوهش بود، اما بر خود فرض می‌دانیم که از کلیه کسانی که وقت‌شان را به اینجانبان داده و اطلاعات ذی‌قیمتی را برای نگارش این پژوهش ارائه کردند، قدردانی کنیم. وظیفه‌ی خود می‌دانیم که از مهدی اسلامی به خاطر راهنمایی‌ها و مطالب ارزشمندی که برای نگارش این پژوهش در اختیار ما نهاد و ما را رهین محبت خود ساخت، صمیمانه سپاسگزاری کنیم.

بر خود لازم می‌دانیم که از پدر، مادر و همچنین از امیر و رامین عزیزی، مجتبی بزرگ‌زاده، مهدی بادپا، یاسر جلیلیان و مراد سلیمانی زمانه و خانم‌ها فرح عزیزی، نرجس بختیارخلج، الهه سلطانی و آرزو مهدوی که در نگارش این پژوهش مشوقمان بودند، سپاسگزاری کنیم. همچنین از آقایان حسام‌الدین رامتین، مرتضی میردار، جواد عربانی و کلیه‌ی کسانی که هرچند محدود به نگارش این پژوهش کمک رسانده‌اند، تشکر کرده و برای همه‌ی این عزیزان و برگواران آرزوی موفقیت در تمامی مراحل زندگی را داریم.

همانند نگارندگان تمامی تلاش خود را برای انجام هرچه بهتر این پژوهش به کار بستند، اما این اثر خالی از کاستی‌ها و نواقص نیست. لذا از پیشنهاد و انتقادهای احتمالی پژوهشگران و محققان انجمن منظور ارتقای هرچه بیشتر این اثر در چاپ‌های بعدی استقبال می‌کنیم.

امین عزیزی

مجتبی سلطانی احمدی